

Արդիական հնչեղություն ունեցող այդ մենագրության հեղինակը դասմաքան, հայութե Նակ Ղազարյանն է, որի գիտական-ստեղծագործական, մանկավարժական վաստակ համակողմանի բրւանդակություն է դարձել հայագիտությանը, հայ դասմագիտական նշակույրին ընդհանրադեռ, իր այժմեականությամբ լայն ճանաչում բերել հեղինակին ՝ Կայաստանում, հայկական սփյուռքում, մանավանդ՝ Ռուսաստանում եւ այլ երկրներում։ Նա որու իմաստով նորաստել է ՝ Կայկական Գողգորայի միջազգայնացնանը, երա ճանաչմանը աշխարհի առա երկրներում։ Մեր գնահատման օգին է խոսուն Ռուսաստանի Բնական գիտությունների և Բնության ու հասարակության մասին գիտությունների ակադեմիաների հայկական մասնակությունների կազմած «Ակադեմիաների կողմից» Վերտառությամբ իրադարակությանը (տես սույն գրի 21-42 էջերը), որի մեջ փաստակած ու գիտական տրամաբանությամբ ներկայացված են դրոֆեսոր, դասմա-

Ե իրողությունները գիտականութեան սույզ ներկայացնելու նշանությամբ: Այլ խոսմով ասած՝ աշխատության շարադրանքը գիտական համակարգի մեջ է, իսկ դա օրին գիտական համակարգին համապատասխան է:

Մինչ գրախսովող աշխատության հրամարակվելը ցեղասպանության մասին գրած Յայկ Ղազարյանի մենագրությունները թարգմանվել ու տպարկվել են անգլերենով, ռուսերենով, իսլամերենով, բուրժերենով: Իդեալ, գիտականի գրեթե հրամարակվել են հիմնականում իր միջոցներով, այդ ձեւով է հրամարակվել նաև գրախսովող մենագրությունը: Մինչեղան այդ հայրենանվեր եւ աղոյութագիտական ու դիվանագիտական անանց արժեք Գերեզմանող գրեթե հրամարակման դերակատարներն առաջին հերթին միշտ լինեն մեր ղետական-բարդական ցցանակները, այլևայ հասարակական-բաղադրական կազմակերպություններ: Այս երեւությունիս խիս բացասաբար է զնահատում նրանց գործելակերպը:

Ներ միայն հայաստան չնա, այլ ըստ հանրային ազգաստան են: Նրանց հետապնդած գերազանց պատասխան եղել է կայսրությունը «մարտել» (ընդունակություն կամ հերթակի հետ և ու). Հիմաստանը ոչ բռնը բռնը ժողովուրդներից: Նշանաբանն է՝ Շուրբիան միայն բռնը բռնը է դաշտանում, կրօնը, դաշտանում Սուհամմերի եկրպագութեան է» (էջ 62):

Դայկ Ղազարյանը ցեղաստանու թյան եկարատել ընթացքը բաժանում է երեք շրջանի եւ ըստ այդ է Վելրություն ու բննաբանում բռնը ելու զակների կազմակերպած, դեսկազմակերպանության աստիճանը բարձրացրած ցեղաստանությունը:

Առաջին շրջափուլ սկսվել է Եւստիւնակավել է 1890-1896 թվականներին, երբ, շատերի հաշվարկութեանը, կողմանը տուրքեան երեք հարյուր հազար, իսկ հետո դիմակի հաշվարկումներով՝ չորս հարյուր հազար հայ բնակչություն: Ներին այս շրջափուլ մեջ է ներառու նաեւ Սաստունում եւ այլու դարավերջին կատարված ջարդերը, հատկա-

լիովին ճանաչի ու ընդունի թուրքակազմակերպած ցեղասպանությունը, որ, ու մարդկության մեծագույն մորթն է, այս արժանվույն դատապահելով այն:

Ի դեմք, ցեղասպանության մասին շարադրելիս՝ հեղինակը չի նոռագում այն աշխատություններն ու վատակը, որ սերունդներին են թողարկություններ Ո. Ներսիսյանը, Ե. Սարգսյանը, Զ. Կիրակոսյանը, Արզումանյանը, Ռ. Սահակյանը, Աղայանը, Ս. Ստեփանյանը, Յու. Բարսեղովը, սփյուռքահայ Առանձին վոր դատաքարաններ, գրողներ եւ հեղինակներ ու այլակի բազմաթիվ այլ մասավարականներ:

Աշխատության 2-րդ բաժնում (էջ 497-695) ներառված են Կարսի մարզի Սուլումալուի գավառի մասին կած միջազգային դաշնագրերը. ու Սան Ստեփանովի դայնանագիրը - 1878 թ. մարտի 3, թ) Բերլինի դայնանագիրը - 1878 թ. հուլիսի 1, գ) Մոսկվայի դայնանագիրը - 1921 թ. մարտի 16, դ) Կարսի դայնանագիրը - 1921

նաշման դահանցից, վերահաստակած հյութութական առկա սահմանաթիվ անձնունմիտելիության փաստը։ Սա արդեն չափազանց եր, որը, բնականաբար, զայրույթը այլի առաջացրեց եւ հայրենիքում, եւ սփյուռքում» (Վերևի երկու ընդունմերը հեղինակային են, իսկ վերջինն իսն է-Ռ. Դ.):

ԵԿ լինվիճ իրավացի է հեղինակը՝ Դ. Ղազարյանը, երբ հավելում է, որ ծիծ կլինի, հայկական կլինի, ազգային ու արժանադաշիվ կլինի ընդհանրաբես ոչ ասել այդ արձանագրություններին։ Ինչ խոս, չարժե բուրերի մահանջած «գնով» բացել սահմանները։

Աշխատությունը, որ խմբագրել է պրոֆ. Լ. Ա. Բարսեղյանը, կառուցված է գիտական համակարգով, գրված է գիտական դաշտած ոճով։ Աշխատությունն ունի ներդիր գունավոր նկարներ, բարեգ՝ հյու ժողովրդի՝ 1915-1922 թթ. ցեղասպանության բոլոր վայրերի նույնականությունը, մեկ այլ բարեգ, որ նախատեսված է Սերէի դայ-

**Վավերագրերն ու դատումները մերկացնում են
նաև՝ դարսավորեցնում...**

«Էղիք դրին» իրավակչությունը վերջեն տպագրել է «Սովորական Եղիք 1921 թ. դայմանագրերն ու նրանց ողբերգական դերը հայ ժողովում» խորագիր կրող աշխատությունը՝ 985 էջ ծավալով, ընդունակ և գեղագիտական լուսաբառությունունակ լուսաբառությունունակ:

կան գիտությունների դոկտոր, մի բանի ակադեմիաների (այդ թվում՝ Խորհրդայի Թագավորական ակադեմիայի) ակադեմիկոս Հայկ Ղազարյանի անցած ուղին, նրա դասնագիտական, հայագիտական վաստակը, նրա հայեցի կերպար՝ իր բաղադրական, գիտական-ստեղծագործական, մանակավաճական նկարագրով ու համականենք:

Գրախոսպէղ աշխատությունը Հայկ
Ղազարյանի եւ Ավագան ու Իրանացան
դրդումների, որոնումների, ջանա-
դիր հետազոտությունների, բնախույզ
Վերլուծությունների եւ Ընդհանրա-
ցումների հանրագումար է: Դմութեն

օգտագործելով հայկական եւ օտարական լեզու աղբյուրագիտական հնագույն ու նոր լայնածավալ գրականություն, մանավանդ՝ մինչեւ Վերջերս գաղտնագրված եւ արխիվադարաններում դահդանաված, միայն այժմ օգտագործման համար թույլատրված, նորահայս բազմաթանակ վավերագրեր՝ հեղինակը համգանձնուեն լուսաբանել ու ննաքաբանել է Թուրքիայի կազմակերպած լայնամասսար ցեսապահնությունը, Կարսի Հայոց քաջավիրության, աղա եւ Կարսի մարզի (ցարական Ոռուասանի ժամանակների) բաղադրական ամբողջական դատարկությունը՝ դատմական անցերի ու իրադարձությունների նորովի նկարագրումներով ու գնահատումներով:

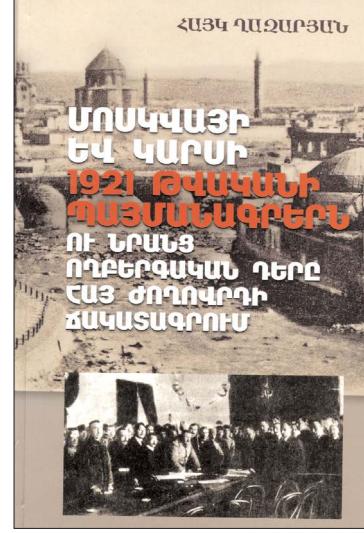
Հայութականություն գտնածաւորման հոգ։ Ընդգծումն է Տեսմ, որ հեղինակը միանալանյան նոր տևանելյունով է մեկնաբանել ու ներկայացրել Կարսի հին ու նոր դատնությունը, Սովորակայի եւ Կարսի 1921 թվականի դայմանագերեց՝ շարադրանք հիմնավորելով նորահայութակարելով։ Խելացածաց մեջ առաջ առաջ

Աշխատության մեջ Դայկ Ղազարյանը փաստարկված ու համոզիչ բնութագրումներով հողագերծել է թուրք եւ մասսամբ էլ Վրացի այն Կեղծարաբներին, որոնց հորդորմանը Կասրալ իյր թե Եղել է կամ Թուրքական, կամ էլ Վրասական աշրածք։ Մինչդեռ հրովարդունն այն է, որ Կարսը, Արդահանը, Սուրբալուն, Խօփիրը Եղել են ու կան հայկական եւ հաւերժ և նաև ապօպեան։

Վերժ կմնան այդդիսին:

Դիւանակեմ օսեւ, որ գրախոսվիղ
գրտնա ախիվկային վավերագրեր բեր-
ված են ոչ միայն հայոց, այլև օսար
(ռուսերն, ամզլերն, բուրբերն) լեզու-
երով, որոնք առավել հավասի են
դարձնում լամաճապահական անցեց-
ր, դեմքերն ու իշապահություններ եւ
աշարկայացված մերկացնում բուր-
«լամաճափերն» ու զանազան գր-
աւաններ ստամատում երեխնակներու:

Հայութեան ասամախան ողբակատաւը՝
Սի կարեւոր նկատառում եւս. մե-
նագործքան ողաբակերին մի բանի
հայութեան են հասնում հղումները,
որոցով հեղինակը կամ իհմնավո-
րում է իր մասերը եւ կամ հակադրվում

ՊԵՍ ԴԱՐՁԱՆԱԿԳԲԻՆ (1909 թ.) Աղանա
յի 30 հազար հայերի ոչնչացումը:

**ከኩለሸምዎች 13: ቦታዎች የተደረገው ነው እና ከ
ከዋጋትና ስራውን ተስፋል ነው፡፡**

3. Ղազարյանը մենագրության մէջ խոսում փաստերով ու նյութերով օրովի է Անելկայացել Սոսկվայի Կարսի 1921 թ. դայմանաօրերի դամբարանում, գիտականութեան հիմնակարգութեալ, որ դրան անօրինական են, ժամանակն է, որ Ղայասանի Ղայաբետության եւ միջազգային համապատասխան այսամետքի կողմէ չեղյալ հայտարարվեծ՝ դահանջելի հատուցման եւ գործազարդ եւկիրը իսկական միջոց Վերադարձնելու ազգային խնդիրը: Իհարկե, ուս դպրագույն խնդիր է, բայց դիվանի գիտութեան մէծք է ձգտել լուծել:

Երրոր քածնում (Էջը 701-802) զ
տեղված է «2-րդ աշխարհամարտ»
հետ Մովկայի եւ Կարսի լայն
նարեւը չեղյալ հայտարարելուն Վ
րաբերող վակերագրերի հարցնահր
դարձալ հայերեն եւ օսար լեզուն

Մի երկու դիտողություն: Աշխատության մեջ կան լեզվական-ոճական մեղանչումներ: Եթեմն կիրառվել են օսար քառեր (որդրես, մեխանիզմներ), այլը, օսարաբեր արտահայտությունների դաշտնումներ (օրինակ՝ «Ընթերցողի մուտքակած չի բողոքում», «Դժվարությունը կայանուած նաև նրանում...»), փոխանակված պատճենագործությունների մեջ կասկած չի բողոքում, «Դժվարություն այն նաևեւ...») սխալ բայց առեւ (օրինակ՝ Ըլացրեցին արժանացրեցին, ավելացրեցին են այլն, փոխանակ՝ Ըլացրեմ, արժանացրեն, ավելացրեն): Զի կարելի ասել՝ «Սիմոն Կրացյան», Կար Սարգսին և այլն», այլ՝ եւ այլեր կառուիչներ: Սակայն գրախոսսվողները ծավալուն աշխատության մեջ լեզվական մեղանչումները բնավ որակ չեն կազմում:

Եվ այստես՝ մրցիքսոր Դայկ Ղազարյանի խորհմաս ու խորաքա-
փանց լայնընդգրկուն մենագրությու-
նը հայ ղանձնագիտության, հայքա-
նության ակնառու Նվաճումներից է
Նա արդի տեղեկավական դայբարդ
եւ ծիծ ու պարի խաղաքական դիմու-
նագիտություն վարելու անսուրա աղ-
բյու ու զինանոց է: Մրանից գործնա-
կանորեն կարո՞ն են եւ ղարսվակիր են
օգտվել մեր մետական այրեղ, դիմու-
նագիտությամբ, ազգային անվտան-
գությամբ գրադպու մարդկի՝ Եւ մայ-
հայրենիքում, Եւ սփյուռքում, Դայաս-
տանի Դանրադետության եւ սփյուռքի
հասարակական-խաղաքական, մշա-
կութային կառուցաների ղատախսա-
նատուները, ուսանողները եւ այ-
գրադուների անձինք:

Պետք է մշամեն հիեւ ու իմանալ, որ մենք արդար դահանջատ ենք Դայ դասի անվարան իրականացնող մերը: Եվ եթե մենք Դայասանում ու Սփյուռի բոլոր համայնքներում աղքա-
րող հայերու, մեր բարեկամների հետ մեկսեղ, չըլողիքն ու անօգիտուա-
չալյարթեան, զգովի ու անեծի կար-
ժանանան միլիոնավոր անմեղ զո-
ւութեան մեջ:

Երեխ կողմից:
Միաժամանակ հարկավոր է հաստատես իմանալ, որ արդի կենցանալու ժամանական, ժողովրդավարական կոչվող Թուրքիան, նրա կառավարող ցաջանակները շարունակուեն վարել իրենց արյունաբերության նախանայաց նույն ֆաշիստական, ուղինական, դանարության անդամական հաղարձակությունը՝ ավելի խորամածկ ու թթված, խարդախված, ստոր ու այդ դանելի մեթոդներով եւ եղանակներով: Եսկ մենք այլևս սխալվելու ու խոռվելու իրավունք չունենք. դիմուազ գնան միասնական ու միակամ, մեր ազգային խնդիրները ճիշճան ու սրափ լուծելու վճռականությամբ դնենց այդ է մենք դարձավորեցնուած Դավիկ Ղազարյանի հովոյ ուսանելի աշխատություն-մենագրությունը:

Թագուցում

Մրցույթի հրավեր 159/10-PRO

ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրի հայաստանյան գրասենյակը հայտարարում է մրցույթ՝ Աղարան բաղադրի Բարդամյան փողոցի բազմաթափակարգ շենքում (9 շենք) մուտքի վերակառուցման եւ մուտքի դրների ու դատուանների ժեղադրման համար:

Սահմանան հրավերին կարելի է ծանրությամբ ՄԱԶԾ-ի <http://www.undp.am> ինտերնետային կայքից կամ գնումների բաժնից Պետք Աղամյան 14 հասցեում:

Մրցույթի փաթեթը կարածաղրվի կամ էլեկտրոնային տեսիլ (USB), կամ էլ կուտակվի էլեկտրոնային հասցեին:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Փաստաթերթի ներկայացման վերջնաժամկետը՝ ս.թ. օգոստոսի 27, ժամը 17:00-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳԱՆՆԵՍԱՆ ՀԱՐՑՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

«Երևանի Ազափնյակ թաղային համայնքի Երեխաների սոցիալական հոգածության կենտրոն» ՊՈԱԿ-ը սպասարկելի (դաշնիկ, հայի կուտես և մասունք լրացնացիկ) ձեռք բերելու համար «ԱԵՄՀԿ-ՄՊՋՔ-10/1» ծածկաբարձր և ազանաման հարցում:

Գնաճանան հրավեր սահմանությամբ համարական համարական հարցում:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 12:00-ն:

Փաստաթերթի ներկայացման վերջնաժամկետը՝ ս.թ. օգոստոսի 27, ժամը 17:00-ն:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ:

Դիմել Գրգոր Ախոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներին) 126, ժամը 14:00-16:00-ն:

Գնաճանան հարցումն հայտնի դեմք է ներկայացման մինչեւ դրանց բացման դարձությամբ: